

Zadeva C-672/23

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

13. november 2023

Predložitveno sodišče:

Gerechtshof Amsterdam (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

19. september 2023

Tožče stranke in pritožniki:

Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain

GCC Interconnection Authority

Kuwait Ministry of Electricity and Water

Oman Electricity Transmission Company SAOC

Tožene stranke in nasprotne stranke v pritožbenem postopku:

Prysmian Netherlands BV

Draka Holding BV

Prysmian Cavi e Sistemi Srl

Pirelli & C. SpA

Prysmian SpA

The Goldman Sachs Group Inc.

ANN BV

ABB Holdings BV

ABB AB

ABB Ltd

Nexans Nederland BV

Nexans Cabling Solutions BV

Nexans Participations SA

Nexans SA

Nexans France SAS

Predmet postopka v glavni stvari

Pritožba zoper sodbo Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu, Nizozemska, v nadaljevanju tudi: Rechtbank), s katero se je to izreklo za nepristojno za odločanje o tožbenih zahtevkih zoper stranke, ki nimajo sedeža na Nizozemskem, v zadevi, v kateri gre za škodo, povzročeno z omejevalnim sporazumom.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga člena 8, točka 1, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Uredba Bruselj Ia)

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje, točka (a)

Ali obstaja tesna povezava v smislu člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia med

(i) tožbenim zahtevkom zoper prvotoženo stranko, ki ni naslovnica sklepa Komisije o omejevalnih sporazumih, ampak je kot subjekt, za katerega se zatrjuje, da spada k podjetju v smislu konkurenčnega prava Unije (v nadaljevanju: podjetje), za ugotovljeno kršitev prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, odgovorna od zgoraj navzdol, na eni strani, in

(ii) tožbenim zahtevkom zoper

(A) sotoženo stranko, ki je naslovnica tega sklepa, in/ali

(B) sotoženo stranko, ki ni naslovnica sklepa in za katero se zatrjuje, da kot pravni subjekt spada k podjetju, za katerega je bila s sklepom ugotovljena javnopravna odgovornost za kršitev prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, na drugi strani?

Ali je odgovor drugačen,

(a) če je bila prvotožena stranka, ki je odgovorna od zgoraj navzdol, v obdobju veljavnosti omejevalnega sporazuma zgolj imetnica in upravljavka deležev;

(b) – v primeru pritrdilnega odgovora na četrto vprašanje, točka (a) – če je prvotožena stranka, ki je odgovorna od zgoraj navzdol, sodelovala pri proizvodnji, distribuciji, prodaji in/ali dobavi proizvodov, ki so bili predmet omejevalnega sporazuma, in/ali opravljanju storitev, ki so bile predmet omejevalnega sporazuma;

(c) če je sotožena stranka, ki je naslovnica sklepa, v tem sklepu opredeljena kot

(i) dejanska udeleženka omejevalnega sporazuma, v smislu, da je bila dejansko udeležena pri sporazumu oziroma sporazumih, za katere je bilo ugotovljeno, da se z njimi kršijo pravila o konkurenci, in/ali pri usklajenih ravnanjih, ali

(ii) pravni subjekt, ki spada k podjetju, za katerega je bila ugotovljena javnopravna odgovornost za kršitev prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije;

(d) če je sotožena stranka, ki ni naslovnica sklepa, dejansko proizvajala, distribuirala, prodajala in/ali dobavljala proizvode, ki so bili predmet omejevalnega sporazuma, in/ali dejansko opravljala storitve, ki so bile predmet omejevalnega sporazuma;

(e) če prvotožena stranka in sotožena stranka spadata k istemu podjetju;

(f) [če] so tožeče stranke od prvotožene stranke in/ali sotožene stranke neposredno ali posredno kupovale proizvode in/ali od njiju neposredno ali posredno prejemale storitve?

Prvo vprašanje, točka (b)

Ali je za odgovor na prvo vprašanje, točka (a), pomembno, ali je mogoče predvideti, da bo zadevna sotožena stranka tožena pred sodiščem, ki je pristojno za prvotoženo stranko? Če je odgovor pritrdilen: ali je treba to predvidljivost pri uporabi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia upoštevati kot ločeno merilo? Ali je glede na sodbo Sumal z dne 6. oktobra 2021 (C-882/19, EU:C:2021:800) načeloma podana? V kolikšni meri je mogoče v obravnavanem primeru na podlagi okoliščin, opisanih v prvem vprašanju, točka (a) (točke od (a) do (f)), predvideti, da bo sotožena stranka tožena pred sodiščem, ki je pristojno za prvotoženo stranko?

Drugo vprašanje

Ali je treba pri ugotavljanju pristojnosti upoštevati tudi, ali bo tožbeni zahtevek zoper prvotoženo stranko uspešen? Če je odgovor pritrdilen: ali pri tej presoji zadostuje, da ni mogoče že v izhodišču izključiti, da bo tožbeni zahtevek uspešen?

Tretje vprašanje, točka (a)

Ali pravica do odškodnine na podlagi prava Unije, ki jo lahko vsak uveljavlja na podlagi ugotovljene kršitve prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, obsega pravico do uveljavljanja škode, ki je nastala zunaj EGP?

Tretje vprašanje, točka (b)

Ali je treba oziroma ali je mogoče domnevo, da (oglobljene) matične družbe odločilno vplivajo na gospodarsko dejavnost svojih hčerinskih družb („domneva Akzo“), ki velja v konkurenčnem pravu, uporabljati v (civilnopravnih) sporih v zvezi s škodo, povzročeno z omejevalnimi sporazumi?

Tretje vprašanje, točka (c)

Ali vmesni holding, ki je zgolj upravljavec in imetnik deležev, izpolnjuje drugo merilo iz sodbe Sumal (obstoj konkretne vezi med gospodarsko dejavnostjo, ki jo opravlja, in predmetom kršitve, za katero je bila odgovorna matična družba)?

Četrto vprašanje, točka (a)

Ali so lahko pri uporabi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia prvotožena stranka (skupaj) različne tožene stranke s sedežem v isti državi članici?

Četrto vprašanje, točka (b)

Ali je člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ob izključitvi nacionalnih pravil direktna in neposredna podlaga za določitev krajevno pristojnega sodišča?

Četrto vprašanje, točka (c)

V primeru nikalnega odgovora na četrto vprašanje, točka (a) – da je lahko prvotožena stranka le ena tožena stranka – in v primeru pritrdilnega odgovora na četrto vprašanje, točka (b) – da je člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ob izključitvi nacionalnih pravil neposredna podlaga za določitev krajevno pristojnega sodišča:

ali je pri uporabi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia možna interna predodelitev zadeve sodišču v kraju stalnega prebivališča tožene stranke v isti državi članici?

Navedene določbe prava Unije

Pogodba o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju: PDEU), člen 101.

Sporazum o Evropskem gospodarskem prostoru (v nadaljevanju: Sporazum EGP), člen 53.

Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, člen 4(1), člen 6(1), člen 7, točke od (1) do (3), člen 8, točka (1), člen 11(1)(b).

Navedene nacionalne določbe

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (zakon o civilnem postopku, v nadaljevanju: Rv), člen 107, člen 110(1) in (3), člen 209, člen 612.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Ta zadeva se nanaša na ugotovitev solidarne odgovornosti toženih strank za škodo, ki je bila povzročena zaradi enotne in trajajoče kršitve prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije (člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma EGP), ki je bila ugotovljena v Sklepu Komisije C(2014) 2139 final z dne 2. aprila 2014, zadeva AT.39610 – Električni kabli (v nadaljevanju: sklep). Predmet sklepa je nedopustni omejevalni sporazum v zvezi s podzemnimi in podmorskimi električnimi kabli ter dopolnilnimi proizvodi, deli in storitvami. Ugotovljena kršitev se nanaša na obdobje od 18. februarja 1999 do 29. januarja 2009. Kartel je med drugim sklepal dogovore o cenah in razdeljeval projekte v okviru geografske delitve trga, in sicer tako v kot tudi zunaj EU oziroma EGP.
- 2 Tožeče stranke v tej zadevi so skupaj poimenovane EWGB in drugi, posamično pa EWGB, GCC, KMEW in OETC. Tožene stranke so skupaj poimenovane Draka in drugi. Družba ABB AB je pravna naslednica družbe z enakim imenom, ki se zdaj imenuje ABB Power Grinds Sweden AB; prvotna tožena stranka je poimenovana ABB AB (stara). Družba Prysmian Netherlands ima sedež v Delftu, Nizozemska, Draka Holding (v nadaljevanju: Draka) v Amsterdamu, Nizozemska, družbi ABB in ABB Holdings imata sedež v Rotterdamu, Nizozemska, družbi Nexans Nederland in Nexans Cabling Solutions pa v Schiedamu, Nizozemska. Druge tožene stranke nimajo sedeža na Nizozemskem.
- 3 EWGB, KMEW in OETS so nacionalna javna podjetja, ki so odgovorna za razvoj, upravljanje in vzdrževanje visokonapetostnih električnih omrežij v Bahrajnu oziroma Kuvajtu in Omanu. GCC je lastnica in upravljavka povezave med nacionalnimi električnimi omrežji držav članic Sveta za sodelovanje arabskih zalivskih držav (Združeni arabski emirati, Bahrajn, Saudova Arabija, Oman, Katar in Kuvajt).
- 4 EWGB in drugi predlagajo, naj se ugotovi, da jim Draka in drugi na podlagi delikta zaradi njihove udeležbe pri omejevalnem sporazumu solidarno odgovarjajo. Poleg tega predlagajo, naj se Draka in drugim naloži solidarno

plačilo odškodnine, katere višina naj se ugotovi v ločenem naknadnem postopku. Gre za škodo, ki je nastala zunaj EGP. EWGB in drugi trdijo, da Draka in drugi za to odgovarjajo kot pravni subjekti, ki spadajo k podjetjem v smislu konkurenčnega prava Unije, ki so storila kršitev prepovedi omejevalnih sporazumov na podlagi prava Unije, ki je bila ugotovljena v sklepu. Zaradi tega so vložile tožbo zoper Draka in Prysmian Netherlands kot univerzalni pravni naslednici družbe Prysmian Cable Holding B.V. in družbe Prysmian Cables and Systems B.V..

- 5 V sklepu je bilo ugotovljeno, da so bile družbe Prysmian Cavi e Sistemi, ABB AB (stara) in Nexans France udeležene pri omejevalnem sporazumu. V sklepu je bilo prav tako ugotovljeno, da družbe Prysmian SpA, Pirelli, Goldman Sachs, ABB Ltd. in Nexans SA kot (posredne) matične družbe prej navedenih družb, udeleženih pri omejevalnem sporazumu, odgovarjajo od spodaj navzgor. Družba Nexans Participations ni naslovnica sklepa, prav tako njegove naslovnice niso družbe Prysmian Netherlands, Draka, ABB B.V., ABB Holdings, Nexans Nederland in Nexans Cabling Solutions, ki imajo sedež na Nizozemskem. Te tožene stranke s sedežem na Nizozemskem so vse neposredno ali posredno 100-odstotne hčerinske družbe družb Prysmian Cavi e Sistemi, ABB Ltd ali Nexans S.A..
- 6 Družba Prysmian Cavi e Sistemi je 100-odstotna hčerinska družba družbe Prysmian SpA. Družba Pirelli je bila do 29. julija 2005 glavna delničarka skupine podjetij Prysmian; od takrat je glavna delničarka družba Prysmian SpA. Družba Goldman Sachs je bila od 29. julija 2005 do 28. januarja 2009 posredna matična družba družbe Prysmian SpA. Družba Prysmian Cable Holding je bila v obdobju veljavnosti omejevalnega sporazuma od 27. oktobra 1999 do 26. aprila 2006 (vmesni) holding med njeno 100-odstotno matično družbo Prysmian Cavi e Sistemi in njeno 100-odstotno hčerinsko družbo Prysmian Cables and Systems. Družba Prysmian Cables and Systems je v obdobju veljavnosti omejevalnega sporazuma opravljala dejavnost na področju proizvodnje, izvoza in distribucije električnih kablov.
- 7 EWGB in drugi menijo, da Draka (kot pravna naslednica družbe Prysmian Cable Holding) kot „vmesnik“ med njeno matično družbo Prysmian Cavi e Sistemi in njeno hčerinsko družbo Prysmian Cables and Systems (zdaj Prysmian Netherlands) odgovarja od zgoraj navzdol. Družba Prysmian Cables and Systems naj bi prav tako odgovarjala od zgoraj navzdol, ker naj bi prodajala proizvode, ki so predmet omejevalnega sporazuma.
- 8 Družba ABB AB (stara) je bila hčerinska družba družbe ABB Ltd. Družba ABB AB je prevzela morebitno odgovornost družbe ABB AB (stara) glede zahtevka, ki se uveljavlja v glavni stvari. Družba ABB B.V. je 100-odstotna hčerinska družba družbe ABB Holdings. Družba ABB B.V. opravlja dejavnost na področju prodaje in podpore za projekte ABB v Beneluxu. Družba ABB Holdings je bila holding, ki je bil imetnik in upravljavec deležev v družbi ABB B.V..

- 9 Družba Nexans France je (posredna) hčerinska družba družbe Nexans SA, (glavne) delničarke skupine podjetij Nexans. Družba Nexans Nederland je 100-odstotna hčerinska družba družbe Nexans Participations. Opravljala je in še vedno opravlja dejavnost na področju trgovine na debelo, med drugim z električnimi kablji in žicami. Družba Nexans Cabling Solutions je 100-odstotna hčerinska družba družbe Nexans Nederland. Med drugim ponuja sisteme in rešitve na področju omrežne napeljave.
- 10 Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) se je v izpodbijani sodbi izreklo za nepristojno za odločanje o tožbenih zahtevkih zoper tožene stranke, ki nimajo sedeža na Nizozemskem. Meni, da je pristojno le za odločanje o tožbenih zahtevkih zoper tožene stranke s sedežem na Nizozemskem. Med drugim je navedlo, da ni mogoče šteti, da so tožbeni zahtevki zoper tožene stranke s sedežem na Nizozemskem in zoper tožene stranke, ki nimajo sedeža na Nizozemskem, med seboj tako tesno povezani, da bi bilo smotno, da bi o njih odločalo isto sodišče, da bi se s tem izognili nezdržljivosti sodnih odločb. EWGB in drugi so zoper to sodbo vložile pritožbo.
- 11 Pristojnost je na podlagi nizozemskega prava absolutna procesna predpostavka in se jo zato tudi v pritožbenem postopku preizkusi po uradni dolžnosti. Poleg tega so mednarodni pristojnosti Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu) z incidenčnim zahtevkom ugovarjale tožene stranke, ki nimajo sedeža na Nizozemskem. Dosedanje navedbe strank se nanašajo le na pristojnost Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu) za odločanje o tožbenih zahtevkih zoper tožene stranke, ki nimajo sedeža na Nizozemskem.
- 12 Krajevna pristojnost, to je vprašanje, katero sodišče (enake stopnje) je na Nizozemskem pristojno za odločanje o tožbi, ni absolutna procesna predpostavka. Krajevna pristojnost se načeloma določi na podlagi kraja sedeža tožene stranke. Od toženih strank s sedežem na Nizozemskem ima le Draka sedež v sodnem okraju Amsterdam. Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu) se je na podlagi člena 107 Rv izreklo za krajevno pristojno. Ta člen določa, da je sodišče, če je pristojno za eno od skupaj toženih strank, pristojno tudi za druge tožene stranke, če so tožbeni zahtevki zoper različne tožene stranke tako povezani, da je skupna obravnava upravičena zaradi učinkovitosti. Zadevne tožene stranke s sedežem na Nizozemskem sicer niso ugovarjale krajevni pristojnosti Rechtbank (okrajno sodišče). Zoper sklep o krajevni pristojnosti ni pritožbe (člen 110(3) Rv). Gerechtshof (pritožbeno sodišče, Nizozemska, v nadaljevanju: Gerechtshof) mora zato na podlagi nizozemskega postopkovnega prava šteti, da je Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu) krajevno pristojno za vse tožene stranke s sedežem na Nizozemskem.
- 13 Za ugoditev tožbenim zahtevkom v glavni stvari je treba predvsem ugotoviti odgovornost vseh toženih stranki, ki jo zatrjujejo EWGB in drugi. EWGB in drugi predlagajo, naj se višina škode določi v postopku za ugotovitev škode (člen 612 Rv). To je ločen naknadni postopek, ki je na podlagi nizozemskega prava običajen, ni pa obvezen. Da se lahko zadeva z dodelitvijo prenese v postopek za

ugotovitev škode, da bi se v tem naknadnem postopku določila višina škode, zadostuje, da je verjetno, da je EWGB in drugim nastala škoda.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 14 Vprašanja o razlagi so povezana s posebno naravo zadeve, pri kateri gre za zadevo, katere predmet je škoda, povzročena z omejevalnim sporazumom, ki je nastala zaradi kršitve prepovedi omejevalnih sporazumov na podlagi prava Unije, ki jo je ugotovila Komisija. Nekatera od postavljenih vprašanj so pomembna tudi za druge postopke o škodi, povzročeni z omejevalnimi sporazumi, ki potekajo na Nizozemskem, na primer za nek drug tovrstni postopek, v katerem Gerechtshof (pritožbeno sodišče) danes delno postavlja enaka vprašanja, in za postopek, v katerem je vprašanja 26. junija 2023 predložilo Hoge Raad (vrhovno sodišče, Nizozemska) (C-393/23, Athenian Brewery und Heineken).

Prvo vprašanje, točki (a) in (b)

- 15 Gerechtshof (pritožbeno sodišče) se v tej zadevi sooča z različnimi stališči glede vprašanja, ali obstaja oziroma lahko obstaja tesna povezava v smislu člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia med tožbenim zahtevkom zoper družbo Draka in/ali druge tožene stranke s sedežem na Nizozemskem, na eni strani, in vsakim posameznim tožbenim zahtevkom zoper tožene stranke s sedežem v tujini, na drugi strani, in ali je pomembno, da lahko zadevna tožena stranka predvidi, da bo tožena pred Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu), ki je sodišče, pristojno za prvotoženo stranko družbo Draka.
- 16 V skladu s stališčem, ki ga zastopajo EWGB in drugi, tesna povezava obstaja zato, ker tožbeni zahtevki zoper družbo Draka (in morda tožbeni zahtevki zoper druge tožene stranke s sedežem na Nizozemskem), na eni strani, in tožbeni zahtevki zoper tožene stranke s sedežem v tujini, na drugi strani, temeljijo na solidarni odgovornosti za isto škodo, pri čemer so vse tožene stranke tožene kot subjekti, ki spadajo k podjetjem, za katera je bilo v sklepu ugotovljeno, da so z enotno in trajajočo kršitvijo ravnala v nasprotju s prepovedjo omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije. To stališče temelji na cilju, ki se uresničuje z odškodnino, in sicer zagotavljanju učinkovite uporabe prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije (glej sodbo z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točka 67, v nadaljevanju: sodba Sumal).
- 17 V skladu z drugim stališčem lahko v takem primeru kot prvotožena stranka nastopa le naslovnik sklepa ali celo le subjekt, ki je dejansko kršil konkurenčno pravo. V skladu s tem stališčem tega, da je lahko tak subjekt (ki ni naveden v sklepu) prvotožena stranka, ni mogoče utemeljiti s tem, da subjekti, ki spadajo k podjetju, ki niso sodelovali pri kršitvi, odgovarjajo od spodaj navzgor in/ali od zgoraj navzdol. Cilja ustreznega delovanja pravosodja naj ne bi bilo mogoče doseči s širokim krogom možnih prvotoženih strank. S tem naj bi se odvzelo vsebino načelu iz člena 4(1) Uredbe Bruselj Ia in povzročilo nepredvidljivo

uporabo pravil o pristojnosti ter nezaželen „forum shopping“, ker bi bila lahko v takem primeru pristojna sodišča v (skoraj) vseh državah članicah. To bi bilo v nasprotju z zahtevo po predvidljivosti, ciljem, da bi morala biti pravila o pristojnosti čim bolj predvidljiva, in načelom, da bi se morala posebna pravila o pristojnosti, kot je člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, uporabljati le v nekaterih točno določenih primerih, ki jih je treba razlagati ozko. Zlasti tožbeni zahtevki zoper subjekt, ki ni naveden v sklepu, pri katerem se zatrjuje odgovornost od zgoraj navzdol, in zoper subjekte, pri katerih je bila, ker so del podjetja, v sklepu ugotovljena le odgovornost od spodaj navzgor, naj bi bili preveč oddaljeni, da bi lahko izpolnjevali pogoj tesne povezave, še zlasti, kadar gre za tožbene zahtevke zoper subjekte, ki ne spadajo k istemu podjetju. V skladu s tem stališčem je lahko člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia podlaga za pristojnost le, če lahko tožene stranke predvidijo, da se tožbe zoper njih lahko vložijo pri sodišču, ki je pristojno za prvotoženo stranko. To naj pri zelo oddaljenih matičnih in hčerinskih družbah različnih podjetij ne bi bilo mogoče.

18. *Gerechtshof* (pritožbeno sodišče) meni, da ni združljivo s ciljem učinkovitega izvajanja prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, če se že v izhodišču izključijo subjekti, do katerih lahko obstaja tesna povezava in/ali ki so lahko prvotožena stranka. Zagovarjati je mogoče stališče, da se morajo tožbeni zahtevki, ki so bili zaradi enotne in trajajoče kršitve prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, vloženi zoper tožene stranke, ki se štejejo za odgovorne subjekte neposredno na podlagi prava Unije, nanašati na isti dejanski in pravni položaj, če so lahko te tožene stranke predvidele, da bodo tožene pred sodiščem v kraju stalnega prebivališča prvotožene stranke. V zvezi s predvidljivostjo je lahko pomembno, da ima lahko kršitev prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, za posledico odškodninske tožbe številnih tožečih strank zoper številne subjekte, ki odgovarjajo neposredno na podlagi prava Unije. Vendar je lahko povezava med tožbenim zahtevkom zoper prvotoženo stranko in tožbenim zahtevkom zoper neko drugo toženo stranko zaradi konkretnega dejanskega stanja in konkretnih okoliščin neke zadeve tako ohlapna, da potrebne tesne povezave v smislu člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ni. V teh primerih ni mogoče zastopati stališča, da obstaja tveganje nezdržljivosti sodnih odločb, če se tožbeni zahtevki zoper različne tožene stranke ne bodo obravnavali pred istim sodiščem. To pomeni, da ima predvidljivost pri ugotavljanju, ali gre za isti dejanski in pravni položaj, funkcijo popravnega mehanizma. Ta razlaga je skladna s sodbo z dne 21. maja 2015, *CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335)*, ustreza cilju člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia (ustrezno delovanje pravosodja), prispeva k učinkovitemu in dejanskemu izvajanju konkurenčnega prava Unije ter se z njo upošteva, da ni hierarhije med tožbenimi zahtevki in da pri uporabi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ni podrobnejših zahtev za prvotoženo stranko.

Drugo vprašanje

19. *Gerechtshof* (pritožbeno sodišče) se sooča z dvema različnima stališčema o pomenu morebitnega uspeha tožbenih zahtevkov zoper prvotoženo stranko pri

uporabi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, ki se oba zastopata v nizozemski pravni praksi.

- 20 V skladu s prvim stališčem je treba uspeh tožbenih zahtevkov presojati šele pri odločanju o glavni stvari. Vendar gre lahko v skladu s tem stališčem za zlorabo prava, če se zoper prvotoženo stranko vloži tožbeni zahtevek, za katerega se že v izhodišču ve, da nima možnosti za uspeh.
- 21 V skladu z drugim stališčem je treba že pri ugotavljanju mednarodne pristojnosti preveriti, ali so vloženi tožbeni zahtevki v dejanskem in pravnem smislu zadostno utemeljeni, zlasti če gre za tožbeni zahtevek zoper prvotoženo stranko, člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia pa v primeru nezadostne utemeljitve ni mogoče uporabiti. Zagovorniki tega stališča se sklicujejo na sodbi z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 61, in z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 44. Sodišče je v njima navedlo, da se pri preizkusu pristojnosti ne sme upoštevati le trditev tožeče stranke. Presoditi naj bi bilo treba tudi dostopne informacije o dejanskem pravnem razmerju med strankama in trditve tožene stranke. V skladu s tem stališčem se lahko člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia uporabi šele, če je že v izhodišču – torej brez meritornega postopka med strankami, podrobnejše presoje dejanskega stanja ali izvajanja dokazov – dovolj verjetno, da bo tožbeni zahtevek zoper prvotoženo stranko uspešen.
- 22 Obstajajo utemeljeni dvomi glede tega, katero stališče je pravilno. Generalni pravobranilec P. Mengozzi je v sklepnih predlogih z dne 24. maja 2007 v zadevi Freeport (C-98/06, EU:C:2007:302, točka 70) zastopal stališče, da k preučitvi tveganja nezdržljivosti sodnih odločb spada tudi možnost, da bi sodišče ugodilo tožbenemu zahtevku proti tožencu s stalnim prebivališčem v državi sodišča, pri katerem je bila vložena tožba. V skladu s stališčem generalnega pravobranilca P. Mengozzija ima lahko ta možnost konkreten praktični pomen za izključitev tveganja nezdržljivosti sodnih odločb le v posebnih primerih, v katerih bi se izkazalo, da tak tožbeni zahtevek očitno ni dopusten ali ni utemeljen. Vendar je Sodišče v sodbi z dne 13. julija 2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, točka 31, presodilo, da se je na člen 6, točka 1, Uredbe št. 44/2001 mogoče sklicevati v primeru tožbe, ki je bila v državi članici vložena proti prvotoženi stranki s stalnim prebivališčem v tej državi in drugotoženi stranki s sedežem v drugi državi članici, tudi kadar se šteje, da je bila ta tožba že ob njeni vložitvi na podlagi nacionalne ureditve nedopustna glede prvotožene stranke. Kljub temu pa gre lahko za zlorabo prava, če se zoper prvotoženo stranko vloži tožbeni zahtevek, za katerega se že v izhodišču ve, da nima možnosti za uspeh.

Tretje vprašanje, točke od (a) do (c)

- 23 Ta vprašanja so pomembna le, če je treba v okviru preizkusa pristojnosti upoštevati, ali bo tožbeni zahtevek zoper prvotoženo stranko uspešen. Če se lahko pri preizkusu pristojnosti zlorabo prava in s tem nepristojnost ugotovi le, če je zoper prvotoženo stranko vložen tožbeni zahtevek, za katerega se že v izhodišču

ve, da nima možnosti za uspeh, je treba na ta vprašanja – če ne gre za zlorabo prava – odgovoriti pri odločanju o glavni stvari.

Tretje vprašanje, točka (a)

- 24 Tožbeni zahtevki, ki so jih vložile EGWB in drugi, temeljijo na stališču, da je mogoče pravico do odškodnine na podlagi prava Unije v primeru kršitev prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, v okoliščinah, kot so obravnavane, uveljavljati tudi, če je škoda nastala zunaj EGP. To stališče je skladno z načelom, da lahko vsak zahteva odškodnino za škodo, ki mu je nastala, če obstaja vzročna zveza med navedeno škodo in kršitvijo prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, pri čemer ni nujno, da oškodovanec na trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum, deluje kot dobavitelj ali kupec (glej sodbe z dne 13. julija 2006, Manfredi, C-295/04, EU:C:2006:461, točki 60 in 61; z dne 5. junija 2014, KONE in drugi, C-557/12, EU:C:2014:1317, točka 34, in z dne 12. decembra 2019, Otis GmbH in drugi, C-435/18, EU:C:2019:1069, točka 32).
- 25 V skladu z drugačnim stališčem konkurenčno pravo Unije ne velja za škodo, ki je nastala na trgih zunaj EGP zaradi ravnanj, storjenih na teh trgih, sploh če je taka škoda nastala subjektom, ki nimajo sedeža v EGP.
- 26 Obstajajo utemeljeni dvomi glede tega, katero stališče je pravilno. V zgoraj navedeni sodbi Otis GmbH in drugi (točka 30) je sicer navedeno, da mora obstajati možnost povrnitve vsake škode, pri kateri obstaja vzročna zveza s kršitvijo prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, da bi se zagotovilo učinkovito uporabo te prepovedi, vendar so se dosedanje sodbe Sodišča nanašale (vsekakor tudi) na primere škode, ki je nastala v EGP. Na podlagi sodbe z dne 14. februarja 2012, Toshiba Corporation in drugi, C-17/10, EU:C:2012:72, točka 67, je mogoče sklepati, da se člen 101 PDEU ne uporablja za omejevalni sporazum, ki ima učinke le zunaj ozemlja držav članic. Postavlja se vprašanje, ali to pomeni, da je mogoče v primeru omejevalnega sporazuma, ki ima učinke tako na ozemlju ene ali več držav članic kot tudi na ozemlju tretje države, glede zadnjenavedenih učinkov priznati pravico do odškodnine na podlagi prava Unije.
- 27 V tej zadevi ni mogoče izključiti, da se sklep Komisije nanaša tudi na ravnanja, ki zagotovo niso bila storjena na ozemlju Unije/EGP, vendar je (bilo) mogoče njihove protikonkurenčne učinke občutiti na trgu Unije/EGP (glej sodbo z dne 24. oktobra 2017, Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, točka 45). V uvodni izjavi 681 sklepa je namreč navedeno: „Insofar as the activities of the cartel related to sales in countries that are not members of the Union or the EEA and had no impact on trade in the Union or the EEA, they are outside the scope of this Decision.“

Tretje vprašanje, točka (b)

- 28 Tretje vprašanje, točka (b), se nanaša na tako imenovano „domnevo Akzo“, to je izpodbojna domneva, da lahko matična družba, ki je (skoraj) stoddstotna lastnica kapitala svoje hčerinske družbe, ki je kršila konkurenčna pravila Unije, odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe (glej sodbo z dne 10. septembra 2009, Akzo Nobel in drugi/Komisija, C-97/08 P, EU:C:2009:536, točka 60 in navedena sodna praksa). Ta domneva velja tudi, če lahko matična družba izvršuje vse glasovalne pravice, vezane na delnice svoje hčerinske družbe (glej sodbo z dne 27. januarja 2021, The Goldman Sachs Group/Komisija, C-595/18 P, EU:C:2021:73, točka 35), ter je bila uporabljena tudi pri matični družbi, ki je izvajala posredni nadzor prek vmesnega holdinga (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2012, Shell Petroleum in drugi/Komisija, T-343/06, EU:T:2012:478, točka 52), in pri matični družbi, ki je neaktivni holding brez svoje gospodarske dejavnosti (glej sodbi z dne 20. januarja 2011, General Química in drugi/Komisija, C-90/09 P, EU:C:2011:21, točke od 86 do 88, in z dne 11. julija 2013, Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, točke od 42 do 44). „Domneva Akzo“ je bila razvita v okviru javnopravnega izvajanja konkurenčnega prava Unije. Obstajajo utemeljeni dvomi v zvezi s tem, ali se lahko „domneva Akzo“ uporablja v civilnopravnih sporih v zvezi s škodo, povzročeno z omejevalnimi sporazumi.
- 29 Po eni strani se poudarja, da je treba pojem podjetje iz konkurenčnega prava pri javnopravnem izvajanju konkurenčnega prava in pri njegovem izvajanju v civilnopravnem okviru razlagati enako in da predarko, na katerih temelji uporaba „domneve Akzo“ v okviru javnopravnega izvajanja konkurenčnega prava Unije veljajo tudi za njegovo izvajanje v civilnopravnem okviru.
- 30 Po drugi strani pa se zastopa stališče, da je „domneva Akzo“ le postopkovna dokazna domneva, na katero se v upravnih postopkih sklicujejo Komisija in nacionalni organi za varstvo konkurence. Sodba Sumal in sodba z dne 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions in drugi (C-724/17, EU:C:2019:204), naj ne bi niti imeli prednosti pred nacionalnimi dokaznimi in postopkovnimi pravili niti naj na podlagi teh sodb ne bi bilo mogoče sklepati, da se lahko to upravno postopkovno pravilo samodejno uporablja v civilnopravnih postopkih glede odškodninske odgovornosti. Pri tem naj bi bilo pomembno, da „domneva Akzo“ v skladu s točko 43 sodbe Sumal ni vidik, ki ga je treba upoštevati pri določanju (civilnopravne) odgovornosti.

Tretje vprašanje, točka (c)

- 31 S tretjim vprašanjem, točka (c), se sprašuje, ali vmesni holding, kot je Draka, ki je le upravljavec in imetnik deležev, izpolnjuje merilo, da mora med gospodarsko dejavnostjo, ki jo opravlja, in predmetom kršitve, za katero je bila odgovorna matična družba, obstajati „konkretna vez“, ki je oblikovano v točki 51 sodbe Sumal. Gerechtshof (pritožbeno sodišče) se tudi pri tem vprašanju sooča z različnimi stališči.

- 32 Po eni strani se zastopa stališče, da je treba na to vprašanje odgovoriti pritrdilno, ker se zdi, da je v skladu s sodbo Sumal (točka 52) možna posredna udeležba pri kršitvi prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije. Pri tem je treba opozoriti, da tak vmesni holding kot vmesnik olajšuje in omogoča opravljanje gospodarske dejavnosti in s tem kršitev prava omejevalnih sporazumov.
- 33 Po drugi strani pa se zastopa stališče, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno, ker naj bi bilo v skladu s sodbo Sumal merilo dejanska aktivna udeležba pri kršitvi prepovedi omejevalnih sporazumov, ki jo določa pravo Unije, (zgolj) imetništva in upravljanja deležev pa naj ne bi bilo mogoče šteti za tako udeležbo. Poleg tega se v tem okviru postavlja vprašanje, ali je za civilnopravno odgovornost pomembno, ali je hčerinska družba vmesnega holdinga prodajala proizvode, ki so bili predmet omejevalnega sporazuma, EWGB in drugim oziroma ali zadostuje, da jih je prodajala poljubni osebi.

Četrto vprašanje, točke od (a) do (c)

Četrto vprašanje, točka (a)

- 34 EWGB in drugi menijo, da se lahko člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia uporablja že, če so tožbeni zahtevki zoper tožene stranke s sedežem v tujini in eden od tožbenih zahtevkov zoper tožene stranke s sedežem na Nizozemskem tesno povezani v smislu te določbe, tudi če ena ali več teh toženih strank nima sedeža v sodnem okraju sodišča, pri katerem je bila vložena tožba. V skladu z nasprotnim stališčem je lahko prvotožena stranka le ena tožena stranka, ki ima sedež v okraju sodišča, pri katerem je bila vložena tožba. V nizozemski pravni praksi se zastopata obe stališči.
- 35 Gerechtshof (pritožbeno sodišče) ugotavlja, da se v skladu z besedilom člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia zdi, da je lahko prvotožena stranka le ena tožena stranka. Če bi se izkazalo, da morajo biti tesno povezani tožbeni zahtevki zoper vse sotožene stranke s sedežem v tujini in tožbeni zahtevki zoper družbo Draka, bi bilo to precej strožje merilo, kot če bi zadostovala povezava z enim od tožbenih zahtevkov, vloženih zoper eno od drugih toženih strank s sedežem na Nizozemskem (vendar ne v sodnem okraju Rechtbank Amsterdam (okrajno sodišče v Amsterdamu)). Kot je bilo navedeno v točki 12, mora Gerechtshof (pritožbeno sodišče) v tej zadevi šteti, da je pristojno za vse tožene stranke s sedežem na Nizozemskem.

Četrto vprašanje, točka (b)

- 36 Ker družba Draka morda ne more biti prvotožena stranka, lahko pa je prvotožena stranka ena od drugih toženih strank s sedežem na Nizozemskem, je pomembno, ali je člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia neposredna in – ob izključitvi nacionalnih pravil o krajevni pristojnosti – morda celo izključna podlaga ne le za mednarodno,

ampak tudi krajevno pristojnost. Na to kaže besedilo člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia. Ta dvojna funkcija je bila priznana že pri členu 7, točki 1 in 2, ter členu 11(1)(b) Uredbe Bruselj Ia, ki imata podobno besedilo kot člen 8, točka 1, te uredbe (glej sodbe z dne 15. julija 2012, Volvo in drugi, C-30/20, točka 33; z dne 3. maja 2007, Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, točka 30, in z dne 30. junija 2022, Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514). Namen četrtega vprašanja, točka (b), je jasen odgovor na to vprašanje, ker se pri četrtem vprašanju, točka (c), šteje, da ima člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia tako dvojno funkcijo.

Četrto vprašanje, točka (c)

- 37 Četrto vprašanje, točka (c), se postavlja za primer, da prvotožena stranka sicer ne more biti družba Draka, lahko pa je prvotožena stranka ena od drugih toženih strank s sedežem na Nizozemskem. V primeru nikalnega odgovora na četrto vprašanje, točka (a) – da je lahko prvotožena stranka le ena tožena stranka – in v primeru pritrdilnega odgovora na četrto vprašanje, točka (b) – da je člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia neposredna podlaga za določitev krajevno pristojnega sodišča – se namreč postavlja vprašanje, ali je v skladu s členom 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia mogoče predodeliti zadevo sodišču v kraju stalnega prebivališča druge tožene stranke v isti državi članici. V tem primeru (če ni tesne povezave s tožbenim zahtevkom zoper prvotoženo stranko, obstaja pa tesna povezava s tožbenim zahtevkom zoper drugo toženo stranko s sedežem v isti državi članici) je treba, če interna predodelitev ni možna, ponovno vložiti tožbo pri sodišču v kraju stalnega prebivališča te druge tožene stranke v isti državi članici. Posledica tega je začetek novega postopka, v katerem je treba ponovno po uradni dolžnosti preizkusiti mednarodno pristojnost. Z možnostjo interne predodelitve (eno nizozemsko sodišče predodeli zadevo drugemu, pri čemer se postopek nadaljuje v fazi, v kateri je) se uresničujeta načeli ekonomičnosti postopka in smotnosti. Zato *Gerechtshof* (pritožbeno sodišče) meni, da mora biti dopustna razlaga člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, v skladu s katero je možna taka interna predodelitev.